

LUNDS
UNIVERSITET

Neorealismen och mänskliga rättigheter

Linus Söderlund

Mänskliga rättighetsstudier

Vårterminen 2011

Abstract

During the Cold War days, neo-realism was strong with its claim that foreign policy only could be characterized by self-interest and power-maximizing. The theory was dominating the field of international relations theory during the war's most intense days.

However, new elements seem to have appeared thrown into the international politics since the dismantling of Berlin Wall. So, will neo-realism argument still be applicable in an era of flourished international human rights work? This essay will dust the old neo-realism books and see if they are still valid and up to date.

Förkortningar

FN	Förenta Nationerna
NF	Nationernas Förbund
MR	Mänskliga rättigheter
ICC	International Crime Court
IR	Internationella Relationer
UDHR	Universal Declaration of Human Rights

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Syfte och frågeställning.....	5
1.2	Teori.....	6
1.3	Metod.....	10
1.4	Avgränsningar.....	10
2	Första skymten av universella individrättigheter.....	11
2.1	Mänskliga rättigheter når det globala forumet.....	12
2.2	Utvecklingen av MR-arbetet under det kalla kriget.....	16
3	Efter järnridån.....	19
3.1	Främjande av mänskliga rättigheter.....	20
3.2	Human Rights Watch – World Report 2011.....	21
4	Diskussion och slutsats.....	23
5	Källförteckning.....	25
5.1	Böcker.....	25
5.2	Artiklar.....	25
5.3	Webbsidor.....	25

1 Inledning

Det finns olika teorier man kan använda sig av för att försöka förstå den internationella politiken, och neorealismen är en av dem. Teorin har ett Hobbesianskt sätt att betrakta den internationella politiken och hävdar statlig utrikespolitik aldrig kommer präglas av något annat än egenintresse. Teorin har sitt ursprung ifrån kalla kriget vilket kan förklara tolkningen av den internationella politiken, men idag är världsklimatet annorlunda.

Utvecklingen av mänskliga rättigheter verkar i en första betraktelse kunna dementera teorins tes om en utrikespolitik som enbart har egenintresse på agendan. Detta arbete kommer göra ett försök att se ifall kalla krigets favorit, neorealismen fortfarande står sig med dagens utveckling.

1.1 Syfte och frågeställning

Detta arbete är dedikerat till att försöka hur Neorealismens IR-teori förklarar det globalt växande arbetet för förverkligande de mänskliga rättigheterna.

Arbetet inriktar sig på att försöka förstå främjandet av mänskliga rättigheter i staters utrikespolitik utifrån ett Neorealistiskt perspektiv, om det är möjligt? För att undersöka möjligheten att dessa två koncept går att förena utan att behöva göra för mycket våld på endera av dem.

Syftet med detta arbete är se ifall jag är i behov att ändra min uppfattning om hur jag förstår det globala främjandet för mänskliga rättigheter. Eller om jag är i behov revidera min uppfattning om Neorealistisk IR-teori.

För detta arbete kommer följande fråga vara huvudfrågeställningen:

Är fenomenet mänskliga rättigheter ett indicium på att neorealismen tes om statliga utrikespolitiska inte håller full ut?

1.2 Teori

Internationella Relationer

Den akademiska disciplinen; *internationella relationer* (IR) är idag ett väletablerat och brett ämnesfält. Bakom detta ämnesfält återfinns en mängd olika teorier som erbjuder diverse förklaringar om den internationella politikens drivkrafter och system.¹ En av dessa teoretiska modeller är neorealismen vilken kommer stå som utgångspunkt för detta arbete. Neorealismen har sitt ursprung i den traditionella realismen², vilket gör realismen till en naturlig startpunkt i redogörelsen för de neorealistiska grunderna.

Realismen

Realismens antaganden om människans natur och den globala avsaknaden av hierarki bygger teorins grundtes om den internationella politikens begränsningar.³ Detta med stöd ifrån den Engelske 1600-tals filosofen Thomas Hobbes filosofiska koncept om naturtillståndet.⁴

Något förenklat är naturtillståndet Thomas Hobbes filosofiska modellförklaring för att förklara människans levnadsförhållanden utan en hierarkisk samhällsstruktur. Enligt Thomas Hobbes krävs det en hierarkisk samhällsordning för att kunna begränsa människan ifrån dess ursprungliga karaktärsdrag, vilket Hobbes menar är egoistiskt.

Utan en övre samhälls auktoritär kommer detta ursprungliga karaktärsdrag leda till ett allas krig mot alla. Under detta tillstånd kan ingen människa trygga sin existens eller vardag, våld och slughet blir människans bästa försvar i detta tillstånd. Utan lagar och reglemente har människan rätt till allt, inklusive att bruka våld.

Men människan är enligt Hobbes utrustad med förnuft, detta förnuft tvingar henne att samarbeta för att kunna ta sig ut detta horribla tillstånd. Samarbetet utgår ifrån att respektera andras rättigheter i utbyte att få sina egna rättigheter respekterade. För att detta samarbete skall bli funktionellt krävs en auktoritet som tillförsäkrar att reglementet efterlevs. Utan en högre auktoritet kommer människans egoism att genomsyra arbetet och göra samarbetet dysfunktionellt.

Realismen grundades med naturtillståndsfilosofin som central inspirationskälla för studerandet av internationella relationer.⁵ Där realismens intåg som IR-teori var en motreaktion till den växande idealismen vars teori hade fått ett starkt fotfäste under mellankrigstiden. Realismen kritiserade idealismen för att studera människan och världen utifrån en utgångspunkt som saknade verklighetsanknytning. Realismen gjorde anspråk på att studera människan och världssamfundet utifrån ett realistiskt perspektiv.⁶

Teorins första antagande berör människans natur, där realismens teoretiker utgår ifrån en konsensus om att människans ursprungsnatur är egoistisk.⁷ Den andra centrala förståelsen för realismen är det internationella systemets struktur. Fokuset för den internationella strukturen grundar sig att förstå konceptet om staters suveränitet. Denna princip gör världens länder till formellt jämställda och självständiga. Suveränitet förklaras oftast som varje enskilda stat rätt i världssamfundet att besitta den ultimata auktoriteten att bestämma över sitt eget territorium och jurisdiktion. Med detta sagt skall betoningen ligga på statens rätt att exkludera extern makt.⁸ Anledningen till varför suveränitetsbegreppet blir centralt för realismen är att detta koncept utgör världsordningen till en anarkistisk plattform. Då stater som sagt även besitter rätten att exkludera extern makt.⁹

Med antaganden om människans egoistiska natur och hur detta karaktärsdrag får utrymme i den anarkistiska världsstrukturen blir realismens prognos för den statliga utrikespolitiken en ständig kamp om egenintresse och maktmaximerande.¹⁰ För att förstå denna prognos återgår vi till realismens huvudinspiratör, Thomas Hobbes och hans naturtillstånd. Där Hobbes genom naturtillståndets teori argumenterade för att människan är oförmögen att handla utifrån några moraliska premisser i en anarkistisk ordningsform.¹¹ Genom då att applicera Hobbes naturtillståndsteori på världsordningen utgår realismens teori ifrån att enbart samarbete kan lyfta världsordningen ur denna anarki. Vilket är nödvändigt eftersom denna anarki ger utrymme för människans egoism.

För att detta samarbete skall vara fungerande, krävs det en högre auktoritär. En auktoritär som tillförsäkrar att samarbetet efterföljs enligt överenskommet reglemente.¹² Inrättande av en världsauktoritet anser realismen som högst orealistiskt, då stater enligt realismen aldrig skulle våga ge upp sin maktposition och dess suveräna status till en högre auktoritet.

Efter som samarbete är orimligt att eftersträva leder detta till att staters utrikespolitik alltid kommer präglas av en prioritering är att säkerhetsställa den vederbörliga nationens existens.

Detta då det inte finns en högre auktoritär som kan tillförsäkra nationens skydd i det internationella systemet

En stats utrikespolitiska prioritering blir då att alltid handla med motiveringen att maximera sitt egenintresse och makt. Då makt utgör det mest pålitliga försvaret i en anarkistisk ordningsform.¹³ Makt i detta sammanhang förklaras utifrån nationell kapacitet och med kapacitet menas då statens resurser.

Neorealismen

Neorealismen även kallat *strukturell realism* är en teoretisk förgrening ifrån traditionell realism. Neorealismen grundades av Kenneth N. Waltz 1979 genom publiceringen av boken *Theory of International Politics*.¹⁴ Boken har därefter stått som en central knypunkt för den neorealistiska teorin. (16 JD)

Men vad är då neorealismens huvudkoncept? Kenneth N. Waltz menar att istället för att utgå ifrån människans natur bör internationella relationer studeras utifrån ett fokus på den internationella strukturen. Neorealismens sidospår blir alltså att den lämnar människans natur utanför teorin. Detta med anledning att även ”goda” människor kan agera konflikartat under dåliga ordningsformer och att ”onda” individer kan bete sig bättre under bättre organiserade former.¹⁵

Neorealismen delar realismens uppfattning om den globala strukturens anarki och de neorealistiska med föreställningen om en världsmyndighet.¹⁶ Neorealismens teori gör anspråk på att den globala strukturen alltid kommer begränsa det mellanstatliga samarbetet. Detta då det inte finns en världsauktoritet som kan tillförsäkra att samarbetets sker enligt överenskommelser.

Detta ger effekten att stater alltid agerar och kommer agera utifrån nationellt egenintresse, vilket enligt teorin är grunden till mellanstatliga konflikter.¹⁷ För att för bringa klarhet till ovanstående redogörelse citeras här Kenneth N. Waltz, Citat: ”*With many sovereign states, with no system of law enforceable among them, with each state judging its grievances and ambitions according to the dictates of its own reason or desire – conflict, sometimes leading to war, is bound to occur*”¹⁸

I en situation som denna utgör den enskilda statens rationellaste överlevnadshandling att maximera sin makt i strukturen. Detta med tanke på att en nation utan makt blir sårbar för andra staters inflytande¹⁹. Makt blir då enligt neorealismen det mest pålitliga försvaret för en stat att bestå som en självständig nation med egen agenda. Genom att vidbehålla, alternativt öka sin maktposition i världsordningen skyddar det den enskilde staten sig ifrån att behöva ge vika emot en annan stats intressen.²⁰ Att agera utifrån andra motiv än egenintresse skulle enligt neorealismen bara göra staten ifråga mer blev sårbar.²¹

Denna globala maktpositionering måste förstås som proportionerlig mot med andra stater, vilket utgör att maktstatusen alltid är relativ. När en stat ökar sin kapacitet kommer resterande stater i världssamfundet känna olust inför detta, då de resterande staterna förlorar delar av sin kapacitet, att utöva inflytande. Detta maktpositioneringsfenomen skapar en maktbalans då stater ständigt arbetar för att aldrig förlora greppet om sin makt som utgör en möjligheten att utöva inflytande i världsordningen.²²

Denna struktur producerar osäkerhet och rädsla inom de internationella relationerna. Rädslan och osäkerheten producerar en statlig utrikespolitik där maktmaximerande och egenintresse utgör högsta prioritering på agendan. Denna prioritering gör att koncept som moral inte får något utrymme i utrikespolitiken, för att citera Kenneth N. Waltz: citat - “*states in anarchy cannot afford to be moral. The possibility of moral behavior rests upon the existence of an effective government that can deter and punish illegal actions*”²³

1.3 Metod

Detta arbete har tagit mänskliga rättigheters utveckling och satt det i kontrast med den neorealisticke internationella relationsteorin. Valet av teori grundar sig i en nyfikenhet att se ifall den tillsynes egoistiska neorealismen kan förenas med mänskliga rättigheter.

Anledningen till valet av neorealismen framför realismen är ett medvetet val då jag försökt undgå konflikten som uppstår när man korsar det två polariserade människosyner som realismen och mänskliga rättigheter utgör. Det skulle bli allt för stark friktion att försöka förena den renrasiga realismen med en doktrin som utgår ifrån att människan är utröstad med förnuft och samvete. Neorealismen lämpar sig därför bättre som teori för detta arbete då den inte gör några anspråk på människans ursprungliga natur.

Arbetet kommer vara upplagt så att den först behandlar mänskliga rättigheters entré i det internationella forumet och sedan den sentida utvecklingen. Det är en lång och komplicerad utveckling och därför kommer vi därför hålla oss högt ovanför marken under detta arbete.

Källorna för detta arbete kommer vara artiklar, NGO-rapporter och böcker som berör internationell relationsteori samt mänskliga rättigheter.

1.4 Avgränsningar

Pågrund av humanitära interventioner och regionala MR-systems särart och egna komplexitet kommer dessa inte behandlas i detta arbete.

2 Första skymten av universella individrättigheter

Mänskliga rättigheter har vittrat sig genom historiens gång och har en del nämndvärda historiska milstolpar. Traditionellt börjar individrättshistorian som oftast med den Engelska Magna Charta fördraget från 1215, vilket reglerade förmåner till adeln och prästerna i England. Sedan fortsätter de stora föredragen och stationerar som triumfer för kampen om mänskliga rättigheter. De stora slagen sägs vara den *Engelska Bill of Rights* (1689)²⁴ och den *Amerikanska Bill of Rights* (1791)²⁵ för att inte glömma *deklarationen om människans och medborgarens rättigheter* (1789)²⁶. Där den sistnämnda var något som den franska revolutionen bar med sig och verkligen lyckats en betydande del individrättens historia.

Dessa historiska framsteg är naturligtvis beundransvärda och av största historisk vikt, men utifrån ett IR-perspektiv är dem tämligen ointressanta eftersom ovanstående framgångar enbart berörde den nationella domänen. Det betyder med andra ord att dessa framsteg inte utgjorde någon del av den internationella politiken.

Det kommer att dröja enda fram till 1945 innan mänskliga rättigheter hamnar i det globala forumet, där första internationella tecknet för mänskliga rättigheter sker i samband med att Förenta Nationerna refererar i till mänskliga rättigheter i ändamålsbeskrivningen av deras stadga. FN-stadgan står som grund för den internationella säkerhetsorganisationen och blev starten för den långa utvecklingen av mänskliga rättigheter.²⁷

Artikel 1.3: *“To achieve international co-operation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion....”*²⁸

Denna artikel är visserligen blygsam och bleknar i jämförelse dagens folkrättsliga ramverk, men det måste erkännas att den var häpnadsväckande för sin tid och den utgjorde startskottet för det internationella arbetet för individrättigheter.²⁹

Utvecklingen har efter denna artikel tagit betydligt mer radikalare framtoning. En utveckling i en sådan betydelse att den tillsynes utgör friktion till den neorealistiska teorin och det är detta

som skall behandlas i detta arbete. Mänskliga rättigheter har tillsynes nått en utveckling nivå där den är i stånd med att ifrågasätta den neorealistiska teorin och dess grundteser.

Motsägelsen ligger i vissa staters anspråk på åtaganden för att främja mänskliga rättigheter internationellt, där den vederbörliga staten kan riskera att i praktiken åsidosätta egenintresset för att upphäva vad dem anser vara högre universellt värdering. Om det skulle vara så att det finns en kontinuitet i detta utrikespolitiska beteende skulle det kunna användas för att nermontera neorealismens påstående att stater agerar utifrån maktmaximering och egenintresse.

För att förstå hur detta internationella fenomen uppstod är det en nödvändighet att återblicka till den kontexten där den skapades. Utan förståelse för framväxten av mänskliga rättigheter kan vi inte på något sett hitta alternativa förklaringar till altruismen.

Därför är det av största vikt att återgår till Förenta Nationerna och dess start för att se efter om den grundades av ren altruism eller om det fanns några andra element som hade inverkan.

2.1 Mänskliga rättigheter när det globala forumet

Det är en allmän vedertagen föreställning att Förenta Nationerna och mänskliga rättigheternas födelse kom ur en värld som vaknat upp efter andra världskriget, en västvärld som beslutat sig för att rida in i krigsruinerna för en gång för alla och slå ner kilen för mänsklig dignitet.

Denna historia är visserligen sann, men med hjälp av Mark Mazower, den historiska professuren vid Columbia University kan vi urskilja en mer nyanserad bild av hur mänskliga rättigheter hamnade på den globala agendan.

Mark Mazowers skildring av Förenta Nationernas uppkomst med den berömda artikeln *The Strange Triumph of human rights*³⁰ visar på att MR:s internationella ankomst in i den internationella sfären inte kan förstås utan dess realpolitiska inslag. Artikeln ifrågasätter den gängse föreställningen om grundandet av organisationen som en produkt av heroiska handlingar vid förintelsens moralkall. Det är därför nödvändigt att övergripligt redogöra³¹ Mazowers skildring för att ta sig djupare under ytan och försöka förstå hur mänskliga rättigheter blev en komponent i den internationella politiken. Denna skildring ger oss en bild av hur mänskliga rättigheter försökte sopas under mattan när det väl skulle skridas till verket.

Förena Nationernas arkitektur skissades under andra världskriget och blev produkt av omständigheter. Fröet till organisationen såddes när USA med Franklin D. Roosevelt i spetsen stod vid krigsutbrottet med en folklig Amerikansk efterfrågan om en ny världsstruktur. En struktur som kunde bringa världen ur den dåvarande isolationistiska världen. Efterfrågan grundade sig i att den Amerikanska befolkningen vid krigsutbrottet inte kände den ortodoxa isolationismen gagnade deras säkerhet längre. Så Roosevelt som redan var bekantat med nationella domänens invidrättigheter sedan tidigare, tack vare den amerikanska konstitutionen, ansåg att tiden var inne för en ny och mer progressiv internationell säkerhetsorganisation. En organisation som kunde ersätta den tidigare Nationernas Förbund (NF) med dess dysfunktionella minoritetspolitik.

Roosevelt mål blev att skapa ny internationell mellanstatlig organisation som skulle arbeta för att stifta och förverkliga universella individrättigheter. Detta var något som vid tiden var väldigt revolutionerande, då den aktuella tiden präglades av en mer ortodox syn av nationell integritet och suveränitet.³²

Den första egentliga spiken hamrades in för Roosevelt storslagna vision först vid efterkrigstidsplaneringen med Churchill 1942. Vid den här tidpunkten hade USA ännu inte tagit det slutgiltiga beslutet att kliva in andra världskriget. Detta gjorde det till ett unikt tillfälle för USA, då England desperat behövde Amerikanerna både under och efter kriget.

Detta resulterade i att Churchill motvilligt infann sig i Roosevelt påtryckningar angående eventuella rättighetsdoktrin enbart skulle täcka västvärlden, detta med åtanke att han kände stark olust inför att behöva konfrontera sitt koloniala herravälde.

Med en fortsatt offentlig likväl som inofficiell frekvent diskussion av dessa individrättigheter resulterade det till att de nya rättighets-tänket blev en integrerad del av efterkrigstidsplanen. Men frågan hur man praktiskt skulle lösa situationen med den redan existerade ”internationella” säkerhetsorganisationen Nationernas Förbund kvarstod.

Nationernas Förbund var organisation som hade varit ett huvudsakligt europeiskt initiativ efter första världskriget. Där Västeuropas stormakter i egenskap av en ”internationell” organisation hade försökt stabilisera de nygrundade staterna som uppkommit efter första världskriget i Östeuropa. Organisationen hade genom beskyddande deras nystiftade minoritetsrättigheter försökt dämpa en urartning och destabilisering av den nya östregionen.

Detta eftersom man befارade de vederbörliga öststaternas brutala behandling minoritets uppblåsa oro i regionen.

Men frankrike och England som var *de facto* huvudaktörer under organisationen, fick på kort tid avsmak att behöva tillrättavisa östregionen för dess minoritetspolitik. Där denna avsmak lät sig rotas starkare när Sovjetunionen och Tysklands makt växte, då man kände olust att med aktiva åtgärder försvaga regionen när de nationella spänningarna senare stärktes.

Reaktionen från Nationernas Förbund blev istället att beskylla de vederbörliga minoriteterna för dess oförmåga att assimilera. Naturligtvis resulterade det i att minoriteterna ifråga förlorade förtroendet inför det utlovade internationella beskyddandet.

Den stora frågan blev ifall det fanns någon potential i att reovera organisationen med reformer och implementera universella individrättigheter eller ifall total avveckling var skulle bli aktuellt. Men då det började bli en realitet av dessa universella rättigheter insåg man att organisationen förtroende var helt urholkat.

Huvudsakligen för den negligerade minoritetspolitiken i Östeuropa, men också med den fallande insikten att Nationernas Förbund stått handlingsförlamade inför de tidiga tyska minoritetsövergreppen. Detta eftersom Tyskland inte stod folkrättslig obligerad till organisationen då Nationernas Förbund icke hade stiftat dessa minoritetsrättigheter med någon universell karaktär. Realpolitiken visade sig tydligt i detta hänseende då bristen på universell karaktär av dessa kollektiva rättigheter grundade sig i lokomotivländernas egen motvilja att internationellt behöva se över sin egen minoritetspolitik.

Detta gjorde att vid detaljplaneringen av införandet av den säkerhetsorganisationen hade man beslutat sig att Nationernas Förbund inte gick att rustats upp då den var allt för misskrediterad för att utvecklas som organisation. Av detta skäll beslutade man att ersätta den med en ny organisation.

När man insåg att kriget skulle vinnas startades den faktiska detaljplaneringen för organisationen. Huvudsporsländerna, USA, Storbritannien, Sovjet samt kina inledde arbete att gemensamt bena ut stadgan för den kommande säkerhetsorganisationen hösten 1944. Det var under denna period som stämningen drogs åt avseendevärt och realpolitiken blev mer hårdragen än tidigare. USA:s tidigare så fasta beslutsamhet att verkställa dessa nya universella invidrättigheter hade svalat betydligt.

Medan Britterna ångrade allt tidigare prat om mänskliga rättigheter och försökte med konstens alla regler att negligera refererandet till några mänskliga rättigheter i ändamålsbeskrivningen för stadgan. Där Sovjet försökte precis som Britterna undgå några referat till individrättigheter.

Den politiska oviljan under dessa möten 1944 resulterade i att de inte diskuterades något om de utlovade mänskliga rättigheterna under dessa legendariska möten. Agendan präglades istället av hur huvudsponsorländerna skulle vidbehålla kontrollen när denna nya organisation hade trätt i kraft.

När första utkastet av stadgan slutligen offentliggjordes var det enbart med en enstaka och blyg liten obetydlig referens till de utlovade mänskliga rättigheterna. Men detta försök till förbiseendet av de mänskliga rättigheterna uppenbarades av det internationella samfundet, vilket resulterade i en internationellt haglande kritik.

Men allra viktigaste för organisationens framtid var det missnöje den amerikanska befolkningens visade när dem insåg försöket till att förbise det tidigare utlovade individrättigheterna. Detta ökade pressen avsevärt på den Amerikanska fronten, vilket piskade upp USA:s beslutsamhet att pådriva de tidigare utlovade mänskliga rättigheter. För den Amerikanska administrationen ville under inga omständigheter gå in samma nationella blåsväder man tidigare fått genomgå när de valt att avböja från medlemskapet i Nationernas Förbund .

Detta stationerar också ett exempel på hur avgörande den nationella opinionen är för förverkligandet av mänskliga rättigheter och ifrån ett neorealistiskt perspektiv kan det knappast ligga utanför en stats egenintresse att tillfredsställa den nationella viljan.

Med denna kritik som kom blev uppenbart för huvudsponsorländerna att individrättigheternas roll i den nya säkerhetsorganisationen inte var något som kunde ignoreras. Istället ändrade fokuset riktning och energi lades istället på att göra organisationen fritt från repressalier, där Storbritannien höll offensiven. Konceptet blev att göra organisationen tandlös så huvudsponsorländerna ej skulle behöva se över sina egen politik.

Slutligen lanserades den färdiga produkten till stadga trädde i kraft San Fransisco juni 1945. Stadgan blottade dragkampen mellan de olika intressena, universella individrättigheter refererades nu både i ingressen till stadgan likväl som i första artikeln rörande organisationens ändamåls beskrivning.

Men artikeln efter det, artikel två i stadgan betonade medlemstaternas suveräna status och territoriella integritet indikerar på dubbla intressen. Organisationens enda verkställande mekanism hamnades hos säkerhetsrådet som av någon anledning blev huvudsponsorländerna.

Denna övergripliga och simplificerade redogörelse av Mark Mazowers artikel *The Strange Triumph Of Human Rights*³³ hade som syfte att visa hur de mänskliga rättigheterna blev en del av den internationella politiken.

Skillringen visar starka inslag av realpolitik, vilket slår bort den altruistiska grundpelaren för den internationella fanbäraren av mänskliga rättigheter.

När det har visat sig att det var andra element än ren välvilja med i utvecklingen av förenta nationerna kan vi tillåtas att fortsätta den neorealistiska rundvandringen kring fenomenet mänskliga rättigheter.

2.2 Utvecklingen av MR-arbetet under det kalla kriget

Efter Förenta Nationernas grundande tog det tre år innan man skulle bena ut vad man egentligen menade till slut menade med mänskliga rättigheter. Detta då Förenta Nationernas generalförsamling den 10:e december 1948 antog *Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna* med resolutionen, 217A (III).³⁴ Dokumentet var den första internationella deklARATIONEN som artikulerade konceptet och specificerade vad som egentligen menades när organisationen refererade till mänskliga rättigheter. Deklarationen välkomnades med häpnadsväckande konsensus vid FN:s general församling då den antogs med 48 röster mot 0, där enbart 8 länder avstod ifrån sin röst.³⁵ Detta var enastående för sin tid och en kom med en konsensus som överträffade deklARATIONSFÖRFATTARNAS förväntningar.

Deklarationen gjorde att organisationen och världen hade fått en kompasskurs vad man försökte uppnå i fältet för mänskliga rättigheter. Men dock utgjorde *deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna vid tidpunkten* inte några egentliga obligationer till de ratificerade parterna, den lyckades enbart sträcka sig till en moralisk bindande kraft. Detta betyder att den vid det aktuella tillfället inte gav några folkrättsliga obligationer till de anslutande staterna, så ur ett strikt juridiskt perspektiv var deklARATIONEN helt harmlös.³⁶

Med detta i åtanke kan man fråga ifall genomslagskraften av deklARATIONEN grundar sig i staters genuina välvilja eller om signeringen bara var ett billigt sätt för stater att köpa

internationell *goodwill*. Men oavsett svar kan man inte förneka den symboliska kraften och betydelse den för kampen mänskliga rättigheter idag.

Men utvecklingen skulle gå mycket långsamt innan deklarationen och mänskliga rättigheter fick det erkännande de har idag. På vägen dit ska vi återigen lära oss den bittra sanningen att det internationella projektet mänskliga rättigheterna inte agerar i ett politiskt vakuum.

Fenomenet mänskliga rättigheter fick uppleva en riktig uppförsbacke direkt efter sin ankomst, det började med blockaden av Berlin 1948 och sedan Sovjets första bombtest av kärnvapen 1949.³⁷ Därefter trappades spänningarna mellan öst och väst upp vid det kalla kriget, vilket satte käppar i hjulet för det människorättsprojektet med deras *Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna*.

Kalla kriget utgjorde mycket negativa konsekvenser på mänskliga rättigheters utveckling och FN:s håll inte fick mycket mer än lönlös byråkrati utfärdad, detta samtidigt som man ignorerade grymheter som skedde världen.³⁸

FN:s säkerhetsråd som egentligen var organisationens enda verkställande organet blev extremt genomsyrad av spänningarna och detta hjälpte knappast att höja det internationella förtroendet för människorättsprojektet. Att FN:s säkerhetsråd blev påverkat av kalla kriget var inte förvånande med tanke att de är en struktur där både USA och Sovjet skulle enas men där båda erhöll varsin vetorätt.³⁹

Men nämnvärd utveckling skall även vittra sig under kalla kriget, detta när tvilling konventionerna presenterades inför generalförsamlingen 1966. FN hade sedan antagandet av *den allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna* haft som mål att uppfölja deklarationen med två konventionerna som skulle spegla de artikulerade rättigheterna i förklaringen.

Dessa konventioner skulle i motsats till *den allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna* utgöra folkrättsliga obligationer efter ratificering och där med att vara juridiskt bindande.⁴⁰ Nackdelen var bara att under dessa omständigheter tog det 18 år att lansera dessa två konventionerna och sedan ytterligare 10 år efter det innan det trädde i kraft.⁴¹

Det internationella MR-arbetet var ineffektivt under kalla kriget eftersom människorättsmaskineriet tyvärr levde i symbios med det politiska klimatet som rådde, vilket

naturligtvis resulterade i att det internationella samfundet inte betraktade engagemanget som seriöst eller högprioriterat.

Med detta sagt har vi skapat oss ett perspektiv av MR:s status när Kenneth N. Waltz, 1979, introducerade världen för neorealismen med boken: *Theory of International Politics*.

Boken skulle komma att stå som det mest inflytelserika IR-verket i ett helt decennium och verket ses än idag som den mest centrala knutpunkten för neorealismens teori.⁴²

Bokens tidiga slagkraft och inflytande i världen berodde förmodligen på de tidsepokens avsevärda olikheter i jämförelse med idag, där den hegemoniska kapplöpningen lämnade väldigt lite utrymme till annat än maktmaximerande utrikespolitik.⁴³

Det politiska klimatet som rådde när Kenneth N. Walz betraktade världspolitiken gör hans teoretiska betoningar på staters ständiga jäktande efter maktmaximering och egenintresse högts föreståligt.

Under Waltz studier stod Förenta Nationerna förmodligen inte som en paradox till hans teori, utan som en bekräftelse för att teorins anspråk på att den globala strukturen alltid kommer begränsa det mellanstatliga samarbetet. Men saker och ting kommer att ändra sig och utvecklingen av mänskliga rättigheter kommer få vind i seglen när järnridån faller.⁴⁴

3 Efter järnridån

Idag kan man konstatera en väldigt lång resa i det mellanstatliga samarbetet sedan det första refererandet till artikeln ett i FN-stadgan 1945. Världsklimatet har drastiskt ändras sedan Kenneth N. Waltz glansdagar och idag ser vi inte längre någon järnridå. Spänningarna mellan öst och väst har lagt sig, mänskliga rättigheters internationella engagemang har blomstrat och det verkar som idealismen har lotsat fram dagens utveckling. Förenta Nationerna har gått till 192 medlemsstater⁴⁵ och människorättstänkandet har nu totalt exploderat i västvärlden.

Det är nu är det en inflation av mänskliga rättigheter man oroar sig för inom akademien. Detta då det finns hundratals dokument rörande mänskliga rättigheter, dokumenten varierar i allt ifrån konstitutioner, nationella lagar och deklARATIONER till internationella konventioner. Dessa små segrarna har sakta men säker lyckats vidga spannet för vad som skall anses vara så självklart att de skall bli en mänsklig rättighet och gjort att anspråken på vad som anses vara mänskliga rättigheter ständigt ökat.⁴⁶

Faktum är att det inte bara är mänskliga rättigheternas pappershög som har blivit större, utan fenomenet mänskliga rättigheter har utvecklats till en folklig diskurs. En studie belägger detta med att visa att användning av termen ”Human Rights” ökat med 95 % i sex av världens största medier mellan åren 1984 till 2000.⁴⁷

Mänskliga rättigheter har även fått nya mer handgripliga medel att nyttja för sin förverklig, då Berlinmurens fall låste upp det så tidigare splittrade säkerhetsrådet som hade envisats med att konstant använda sin vetorätt.⁴⁸ Där denna upplåsning av gjorde det möjligt att mer effektivt kunna utnyttja FN-stadgans kapitel VII, vilket är den folkrättsliga källan för att bevilja att med skydda den internationella freden med suveränitetskränkande och militära medel. Detta har gjort att sedan slutet av kalla kriget har flertalet FN-mandat beviljat humanitära interventioner runt i världen.

Faktiskt i den utsträckningen att världssamfundet har börjat snudda vid tanken att det eventuellt till och med skulle finns en skyldighet att militärt ingripa vid oroliga situationer.⁴⁹

Om inte detta var nog så har människorättsmaskineriet har även fått en ny internationell brottmålsdomstol (ICC) till sitt förfogande, där den oberoende domstolen har i uppdrag att skepa rättvisa för det mest fundamentala människorättsövergreppen.

Utvecklingen följer sedan i detta mönster med åtskilliga nya internationella konventioner, organ och kommissioner för att verkställa dessa välgrundade anspråk på individrättigheter.

Majoriteten av dessa går under FN-flagg, men mycket arbete för de mänskliga rättigheter har skett inom det regionala samarbetet där exempelvis interamerikanska domstolen och framför allt den europadomstolen går att stoltsera med.

3.1 Främjande av mänskliga rättigheter

Konventioner och humanitära interventioner i all ära, men det mest intressanta ur ett IR-perspektiv är hur det kom sig att ett förbluffande antal stater tycktes se främjandet av mänskliga rättigheter som sin utrikespolitiska skyldighet.

Detta måste onekligen ha skett eftersom alla dessa framsteg enbart kan vara en respons på en internationell politisk vilja, då FN enbart är en organisation av och för likställda suveräna stater. Detta gör det uppenbart att det skett en attitydförändring som utmanar den gamla realpolitiken och Kenneth N. Waltz teori om att stater enbart handlar ur egenvinnande intresse.

Den naturliga frågan blir då, kan en struktur som gör att aktörerna enbart handlar i maktmaximerande syfte lyckats åstadkomma ett människorättsmaskineri av detta slag? Denna frågeställning har potential att stjälpas omkull den neorealistiska teorin, om det inte vore för det man finner i skuggorna av retoriken.

För även om det är tveklöst att människorättsdiskursen och folkrätten svept in över det internationella forumet med stormsteg, måste frågan om arbetet varit effektiv ställas på sin spets. För i Artikeln *Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy* presenteras bland en undersökning som antyder att människorättsdiskursen och juridiken har haft en väldigt marginell påverkan på stater som redan har problem att respektera de mänskliga rättigheterna.⁵⁰

I samma artikel nämns en undersökning visar det förbluffande: att ingen eller en obetydande förändring skett inom tio första åren efter konventionsratificering för en stat som redan saknar respekt för det vederbörliga människorättsanspråket.⁵¹

Detta får en att ifrågasätta storverket med det sextioåriga långa globala arbetet för mänskliga rättigheter. Kan man säga att mänskliga rättigheter är i den en kaliber grov nog att stjälpas omkull teorin av att internationell politik definierad maktmaximerande och egenintresse?

3.2 Human Rights Watch – World Report 2011

Då detta arbete huvudsakligen fokuserar på statliga motivationer i en era där mänskliga rättigheter är ett globalt fenomen, behöver vi en aktuell temperaturmätare som kan indikera hur högt stater värderar de mänskliga rättigheterna i sin utrikespolitik.

Att det inte går att göra någon vettig vetenskaplig värmemätning på hur högt stater värderar mänskliga rättigheter säger sig självt, men det bästa aktuella materialet som stod i förfogandet inför detta arbete var Human Rights Watchs World Report - 2011.

Human Rights Watch är en högt respekterad icke-statlig människorättsorganisation som bland annat årligen publicerar högkvalitativa lägesrapporter rörande efterlevnaden av mänskliga rättigheter.

Om den skulle visa att en stat är bredd att vidta åtgärder för att förverkliga mänskliga rättigheter utomlands, även om detta skulle riskera en försämring av en ömsesidigt gynnsam relation. Skulle detta då kunna slå bort fötterna för neorealismen?

Tyvärr så innehåller världsrapporten en artikel med kritik riktad till de etablerade rättstaternas bristande ansvarstagande att utöva politiska fördömanden för stater som saknar respekt för de mänskligheterna. Artikeln är skriven av Kenneth Roth, organisationens verkställande direktör och står som det inledande kapitel till rapporten.

Rapporten: **A Facade of Action- *The Misuse of Dialogue and Cooperation with Rights Abuse***⁵², fördömer ett svalnade intresse hos MR-elitstater att sitt fulla utrikespolitiska ansvar att fördöma stater som har problem med att respektera mänskliga rättigheter.⁵³

Kenneth Roth menar att det är fundamentala ändringar i världspolitiken är en bidragande orsak till att den politiska viljan svalnat, vilket återigen visar att mänskliga rättigheter inte existerar i ett vakuum. Ändringar i världspolitiken är den skiftande maktbalansen mellan öst och västvärlden samt den världsekonomiska turbulensen som har gjort konkurrensen markader och naturresurser intensivare. Denna intensifiering av konkurrens har gjort det diplomatin skörare och där de tveksamma västerländska terroristbekämpningen knappast stärker självförtroendet.⁵⁴

Att Kenneth Roth artikel visar brister i ansvarstagande för internationellt främjande av de mänskliga rättigheter är knappast något som förvånar, men det som i särklass är mest intressantast med hans artikel är det sofistikerade ignoransen av bristande MR-respekt.

Artikeln visar ett nytt kreativt sätt undgå ansvar: Dialog och samarbete, den nya metoden att göra en sedvanlig negligering under illusionen av ett etniskt ansvarstagande. Fenomenet Human Rights Watch uppmärksammat är att stater som förväntas ha MR-främjande som en integrerad del dess utrikespolitik, tenderar att inleda en dialog och samarbete med stat som har bristfälligheter i sin respekt för mänskliga rättigheter. Vilket Kenneth Roth naturligtvis inte ser något problem med, men han kritiserar är att dessa åtgärder ofta enbart är en skenmanöver för att undgå ansvar, då dialogen och samtalen ofta saknar politisk vilja. Istället upprättar man bara en fasad av ansvarstagande.⁵⁵ Där just ordet fasad blir nyckelordet, eftersom detta tyder på ett egenintresse att upprätthålla anständig *goodwill*.

4 Diskussion och slutsats

Hur man än i detta arbete vrider och vänder på mänskliga rättigheter tycks det vara omöjligt att få mänskliga rättigheters att full ut passa i det idealistiska eller neorealistiska facket. Vart man än ser tycks dialogen kring de mänskliga rättigheterna alltid innehålla en glimt av återhållsam realpolitik. Men trots denna realpolitik går arbetet för de mänskliga rättigheterna ändå gå framåt, även om det ofta går väldigt långsamt.

Mänskliga rättigheter har gett oss en cocktail där de två antagonisterna till teorier på något underligt sätt smälter ihop. Oavsätt var i utvecklingen man tittar så kommer man antingen att finna en realism med inslag av idealism eller en idealism med inslag av realism. Detta gör det väldigt svårt att sätta ner foten på vad som är vad i den här dragkampen, även om staterna naturligtvis vill skylta med renrasig idealism.

Mänskliga rättigheter har rört om i den internationella politiken. Det ser ut som vi kommit in i en era där världssamfundet har fått ett nytt element att ta hänsyn till i sin utrikespolitik: det etiska ansvarstagandet.

Det traditionella maktmaximerandet måste nu göras med etiska stilpoäng. Varför skulle annars stater bemöda sig med att inleda verkningslösa dialoger och samarbeten?

Konceptet mänskliga rättigheter verkar ha vidagat omfånget om vad som ligger inom en stats egenintresse, då det kan idag knappast ligga utanför en stats egenintresse att upprätthålla en MR-respekterande image.

De utrikespolitiska motivationerna tycks vara detsamma, även om man måste definiera om vad egenintresse betyder. Så om vi kan acceptera att dessa nya element har kastats in i omfånget av statligt egenintresse kan man säga att Kenneth N. Waltz fortfarande är med i matchen med sin teori, även om de inte verkar lika träffsäker som den var under kalla kriget.

Faktum är att Waltz kanske till och med kan motivera oss att snabba upp utvecklingen av de mänskliga rättigheterna. Detta då teorin bidrar med insikten att utrikespolitik blir mest effektiv när den hamnar inom domänen för egenintresset.

Om vi då vågar att accepterar den redan exciterande realpolitiken som en del av den internationella dialogen kring mänskliga rättigheter kan man snabbt hitta ytterligare argument till det ständigt trummande moralkallet.

Vad skulle hända med effektiviteten för främjandet av de mänskliga rättigheterna ifall vi lyckas trycka det närmare domänen för egenintresse? Ett accepterat egenintresse som en del av argumenten för främjandet av mänskliga rättigheter sätter sannolikt utvecklingen i en helt ny fas, snabbare och mer tydlig. Genom att tydliggöra resultatet av vad en annan nivå på mänskliga rättigheter i t ex ekonomiska termer för både "svaranden och käranden" får argumenten för de mänskliga rättigheterna nya höjder och nya infallsvinklar vilket skulle främja utvecklingen. Och förmodligen öka det nationella stödet för en MR-främjande utrikespolitik.

5 Källförteckning

5.1 Böcker

- Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000
- Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001
- Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (red.), *The globalization of world politics: an introduction to international relations*, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2008
- Ishay, Micheline R., *The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface*, [New ed.], University of California Press, Berkeley, 2008
- Dixon, Martin, *Textbook on international law*, 6. ed., Oxford University Press, Oxford, 2007
- Smith, Rhona K. M., *Textbook on international human rights*, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010

5.2 Artiklar

- Mark Mazower, *The strange Triumph of Human Rights, 1933-1950*, 2004
- Emilie M. Hafner- Burton & James Ron, *Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy*, 2007
- William H. Thornton, *Back to Basics: Human Rights and Power Politics in the New moral realism*, 2000
- Kenneth Roth, *A Facade of Action- The Misuse of Dialogue and Cooperation with Rights Abuser*, 2011
- Jeremi Suri, *déteente and human rights: American and West European perspectives on international change*, 2008

5.3 Webbssidor

<http://www.un.org/News/ossg/sg/stories/kaecon.html>

http://www.clg.portalxm.com/library/keytext.cfm?keytext_id=121

<http://www.un.org/News/ossg/sg/stories/kaecon.html>

¹ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.2

² Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (red.), *The globalization of world politics: an introduction to international relations*, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2008. P. 85

³ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 9

⁴ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 14

⁵ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 13

⁶ Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (red.), *The globalization of world politics: an introduction to international relations*, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2008. P. 43

⁷ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 9

⁸ Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (red.), *The globalization of world politics: an introduction to international relations*, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2008. P. 50

⁹ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.2 p. 15

¹⁰ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 9

¹¹ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 9

¹² Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.16

¹³ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 44

¹⁴ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 16

¹⁵ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.2

-
- ¹⁶ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.22
- ¹⁷ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.19
- ¹⁸ Waltz, Kenneth N., *Man, the state and war: a theoretical analysis*, Columbia Univ. Press, New York, 1959 p. 159
- ¹⁹ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p. 22
- ²⁰ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.15
- ²¹ Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.22
- ²² Weber, Cynthia, *International relations theory: a critical introduction*, Routledge, London, 2001, p.22
- ²³ Donnelly, Jack., *Realism and international relations [Elektronisk resurs]*, Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 163
- ²⁴ Ishay, Micheline R., *The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface, [New ed.]*, University of California Press, Berkeley, 2008 p.358
- ²⁵ Ishay, Micheline R., *The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface, [New ed.]*, University of California Press, Berkeley, 2008 p.359
- ²⁶ Ishay, Micheline R., *The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface, [New ed.]*, University of California Press, Berkeley, 2008 p.359
- ²⁷ Smith, Rhona K. M., *Textbook on international human rights, 4. ed.*, Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 26
- ²⁸ Smith, Rhona K. M., *Textbook on international human rights, 4. ed.*, Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 26
- ²⁹ Smith, Rhona K. M., *Textbook on international human rights, 4. ed.*, Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 26
- ³⁰ Mark Mazower, *The strange Triumph of Human Rights, 1933-1950*, 2004 pp. 379 – 398
- ³¹ Mark Mazower, *The strange Triumph of Human Rights, 1933-1950*, 2004 pp. 379 - 398
- ³² Smith, Rhona K. M., *Textbook on international human rights, 4. ed.*, Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 26

³³ Mark Mazower, *The strange Triumph of Human Rights, 1933-1950*, 2004 pp. 379 - 398

³⁴ *Smith, Rhona K. M., Textbook on international human rights, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 37*

³⁵ <http://www.unac.org/rights/question.html> senast besökt den 18.08.2011 - 14.42

³⁶ *Dixon, Martin, Textbook on international law, 6. ed., Oxford University Press, Oxford, 2007 p. 347*

³⁷ http://www.clg.portalxm.com/library/keytext.cfm?keytext_id=121 senast besökt den 16.08.2011 – 15.23

³⁸ http://www.clg.portalxm.com/library/keytext.cfm?keytext_id=121 senast besökt den 16.08.2011 – 15.23

³⁹ *Ishay, Micheline R., The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface, [New ed.], University of California Press, Berkeley, 2008 p.225*

⁴⁰ *Smith, Rhona K. M., Textbook on international human rights, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 42*

⁴¹ *Smith, Rhona K. M., Textbook on international human rights, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 43*

⁴² *Donnelly, Jack., Realism and international relations [Elektronisk resurs], Cambridge University Press, Cambridge [England], 2000 p. 16*

⁴³ http://www.clg.portalxm.com/library/keytext.cfm?keytext_id=121 senast besökt den 16.08.2011 – 15.23

⁴⁴ *Emilie M. Hafner- Burton & James Ron, Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy, 2007 p. 379*

⁴⁵ *Smith, Rhona K. M., Textbook on international human rights, 4. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010 p. 27*

⁴⁶ *Orend, Brian, Human rights: concept and context, Broadview Press, Peterborough, Ont., 2002 p. 109-110*

⁴⁷ *Emilie M. Hafner- Burton & James Ron, Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy, 2007 p. 379*

⁴⁸ *Ishay, Micheline R., The history of human rights: from ancient times to the globalization era : with a new preface, [New ed.], University of California Press, Berkeley, 2008 p. 225-226*

⁴⁹ <http://www.un.org/News/oss/sg/stories/kaecon.html> senast besökt den 14.08.2011

⁵⁰ Emilie M. Hafner- *Burton & James Ron, Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy*, 2007 p. 380

⁵¹ Emilie M. Hafner- *Burton & James Ron, Human Rights Institutions: Rhetoric and Efficacy*, 2007 p. 380

⁵² <http://www.hrw.org/en/world-report-2011/world-report-2011-facade-action> senast besökt 17.08.2011 12.23

⁵³ <http://www.hrw.org/en/world-report-2011/world-report-2011-facade-action> senast besökt 17.08.2011 12.23

⁵⁴ <http://www.hrw.org/en/world-report-2011/world-report-2011-facade-action> senast besökt 17.08.2011 12.23

⁵⁵ <http://www.hrw.org/en/world-report-2011/world-report-2011-facade-action> senast besökt 17.08.2011 12.23